Συλλογή της Νομολογίας

ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 12ης Οκτωβρίου 2016 * [1]

[Κείμενο διορθωμένο με διάταξη της 15ης Δεκεμβρίου 2016]

«Προδικαστική παραπομπή — Άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου — Συμβάσεις καταναλωτικής πίστεως — Οδηγία 2008/48/ΕΚ — Σύμβαση στεγαστικού δανείου — Κυμαινόμενο επιτόκιο — Υποχρεώσεις του δανειστή — Εθνική ρύθμιση εφαρμοζόμενη σε συμβάσεις οι οποίες ήταν σε ισχύ κατά τον χρόνο ενάρξεως της ισχύος της — Δεν εφαρμόζεται η οδηγία 2008/48»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-511/15 και C-512/15,

με αντικείμενο αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Prekršajni sud u Bjelovaru (πλημμελειοδικείο του Bjelovar, Κροατία) με αποφάσεις της 15ης Σεπτεμβρίου 2015, οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 25 Σεπτεμβρίου 2015, στο πλαίσιο των δικών

Renata Horžić (C-511/15),

Siniša Pušić (C-512/15)

κατά

Privredna banka Zagreb d.d.,

Božo Prka

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους E. Regan (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, J.-C. Bonichot και A. Arabadjiev, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston

γραμματέας: A. Calot Escobar

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Δημοκρατία της Κροατίας, εκπροσωπούμενη από την A. Metelko-Zgombić,

— η Τσεχική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη από τους M. Smolek και J. Vláčil,

* Γλώσσα διαδικασίας: η κροατική.

1 — Το διατακτικό του παρόντος κειμένου έχει υποστεί γλωσσικής φύσεως τροποποιήσεις μετά την αρχική ανάρτησή του στο διαδίκτυο.

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την G. Goddin και τον M. Mataija,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη σύμφωνα με το άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου,

εκδίδει την ακόλουθη

Διάταξη

1 [Όπως διορθώθηκε με διάταξη της 15ης Δεκεμβρίου 2016] Οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως αφορούν την ερμηνεία των άρθρων 23 και 30, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2008, για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης και την κατάργηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ 2008, L 133, σ. 66, και διορθωτικά ΕΕ 2009, L 207, σ. 14, ΕΕ 2010, L 199, σ. 40, και ΕΕ 2011, L 234, σ. 46).

2 Οι αιτήσεις αυτές υποβλήθηκαν στο πλαίσιο ποινικών δικών που κινήθηκαν μετά την υποβολή εγκλήσεων από τη Renata Horžić και τον Siniša Pušić, οι οποίοι παρίστανται ως πολιτικώς ενάγοντες, κατά της Privredna banka Zagreb d.d. και του Božo Prka, υπευθύνου της εταιρίας αυτής (στο εξής, από κοινού: κατηγορούμενοι), για παράβαση ορισμένων σχετικών με την καταναλωτική πίστη υποχρεώσεων εκ μέρους των κατηγορουμένων.

Το νομικό πλαίσιο

Δίκαιο της Ένωσης

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 9 και 10 της οδηγίας 2008/48 έχουν ως εξής:

«(9) Για να εξασφαλισθεί υψηλό και ισοδύναμο επίπεδο προστασίας των συμφερόντων όλων των καταναλωτών της [Ένωσης] και για να δημιουργηθεί γνήσια εσωτερική αγορά, χρειάζεται πλήρης εναρμόνιση. Επομένως, δεν θα πρέπει να επιτρέπεται στα κράτη μέλη να διατηρούν ή να εισάγουν εθνικές διατάξεις διαφορετικές από αυτές που καθορίζονται στην παρούσα οδηγία. Ωστόσο, ο περιορισμός αυτός θα πρέπει να ισχύει μόνον προκειμένου περί διατάξεων τις οποίες εναρμονίζει η παρούσα οδηγία. Όπου δεν υφίστανται τέτοιες εναρμονισμένες διατάξεις, τα κράτη μέλη θα πρέπει να παραμείνουν ελεύθερα να διατηρούν ή να εισάγουν εθνικές νομοθετικές ρυθμίσεις. [...]

(10) Οι ορισμοί που περιέχονται στην παρούσα οδηγία καθορίζουν το εύρος της εναρμόνισης. Η υποχρέωση των κρατών μελών να εφαρμόζουν τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας θα πρέπει, συνεπώς, να περιορίζεται στο πεδίο εφαρμογής της, όπως οριοθετείται από τους ορισμούς αυτούς. Ωστόσο, η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να εμποδίζει τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν, σύμφωνα με το [δίκαιο της Ένωσης], τις οικείες διατάξεις σε τομείς που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της. Με αυτό τον τρόπο, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να διατηρούν ή να θεσπίζουν νομοθετικές διατάξεις αντίστοιχες προς τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας ή προς ορισμένες από τις διατάξεις της σχετικά με συμβάσεις πίστωσης που δεν υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας [...]».

4 Η αιτιολογική σκέψη 14 της οδηγίας αυτής έχει ως εξής:

«Θα πρέπει να εξαιρεθούν από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας οι ενυπόθηκες συμβάσεις πίστωσης. Αυτό το είδος πίστωσης έχει πολύ συγκεκριμένο χαρακτήρα. Επίσης, θα πρέπει να εξαιρεθούν από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας οι συμβάσεις πίστωσης σκοπός των οποίων είναι η χρηματοδότηση της απόκτησης ή της διατήρησης δικαιωμάτων ιδιοκτησίας επί εγγείου ιδιοκτησίας ή επί υπάρχοντος ή υπό κατασκευή κτιρίου. [...]»

5 Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Πεδίο εφαρμογής», ορίζει:

«1. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στις συμβάσεις πίστωσης.

2. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στις:

[...]

β) συμβάσεις πίστωσης σκοπός των οποίων είναι η απόκτηση ή διατήρηση δικαιωμάτων ιδιοκτησίας επί εγγείου ιδιοκτησίας ή επί υπάρχοντος ή υπό κατασκευή κτιρίου,

[...]».

6 Κατά το άρθρο 11 της ίδιας οδηγίας, με τον τίτλο «Πληροφορίες για το χρεωστικό επιτόκιο»:

«1. Κατά περίπτωση, ο καταναλωτής ενημερώνεται για τυχόν μεταβολή του χρεωστικού επιτοκίου εγγράφως ή επί άλλου σταθερού μέσου, πριν από την έναρξη ισχύος του νέου επιτοκίου. Η ενημέρωση περιλαμβάνει το ποσό των καταβολών μετά την έναρξη ισχύος του νέου χρεωστικού επιτοκίου, και, εάν υπάρξει μεταβολή του αριθμού ή της περιοδικότητας των καταβολών, πληροφορίες σχετικά με τη μεταβολή αυτή.

2. Ωστόσο, τα μέρη μπορούν να συμφωνήσουν στη σύμβαση πίστωσης ότι οι προβλεπόμενες στην παράγραφο 1 πληροφορίες παρέχονται στον καταναλωτή περιοδικώς σε περιπτώσεις κατά τις οποίες η μεταβολή του χρεωστικού επιτοκίου οφείλεται σε αλλαγή του ποσοστού αναφοράς και το νέο ποσοστό αναφοράς δημοσιοποιείται καταλλήλως και οι σχετικές με το νέο ποσοστό αναφοράς πληροφορίες είναι επίσης διαθέσιμες στις εγκαταστάσεις του πιστωτικού φορέα.»

7 Το άρθρο 22, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/48, με τίτλο «Εναρμόνιση και αναγκαστικός χαρακτήρας της παρούσας οδηγίας», ορίζει:

«Καθόσον η παρούσα οδηγία περιέχει εναρμονισμένες διατάξεις, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να διατηρούν ή να εισάγουν στο εθνικό τους δίκαιο διατάξεις που παρεκκλίνουν από αυτές που καθορίζονται στην παρούσα οδηγία.»

8 Το άρθρο 23 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Κυρώσεις», προβλέπει:

«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τους κανόνες για τις κυρώσεις που επισύρουν οι παραβάσεις των εθνικών διατάξεων που θεσπίζονται δυνάμει της παρούσας οδηγίας και λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσουν την εφαρμογή των διατάξεων αυτών. Οι κυρώσεις που προβλέπονται εν προκειμένω πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές.»

9 Το άρθρο 30 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Μεταβατικά μέτρα», ορίζει:

«1. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται σε συμβάσεις πίστωσης που ισχύουν κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος των εθνικών εκτελεστικών μέτρων.

2. Ωστόσο, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε [το άρθρο] 11 [...] να [ισχύει] επίσης και για τις συμβάσεις πίστωσης αόριστης διάρκειας που ισχύουν κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος των εθνικών εκτελεστικών μέτρων μεταφοράς.»

Το κροατικό δίκαιο

10 Ο Zakon o potrošačkom kreditiranju (νόμος περί καταναλωτικής πίστεως) (*Narodne novine*, br. 75/09), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2010, αποσκοπεί στη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο των διατάξεων της οδηγίας 2008/48.

11 Στο άρθρο 3 του νόμου αυτού απαριθμούνται τα είδη συμβάσεων πιστώσεως ως προς τα οποία ο νόμος αυτός δεν έχει εφαρμογή και στα οποία δεν συγκαταλέγονται οι συμβάσεις πιστώσεως που εξασφαλίζονται με υποθήκη ή άλλη παρόμοια εγγύηση και οι συμβάσεις πιστώσεως σκοπός των οποίων είναι η απόκτηση ή διατήρηση δικαιωμάτων κυριότητας επί εγγείου ιδιοκτησίας ή επί υπάρχοντος ή υπό κατασκευή κτιρίου.

12 Το άρθρο 11 του εν λόγω νόμου, με τίτλο «Ενημέρωση σχετικά με το επιτόκιο», ορίζει:

«1) Εφόσον έχουν συμφωνηθεί κυμαινόμενα επιτόκια, ο πιστωτής ενημερώνει τον καταναλωτή για κάθε μεταβολή των επιτοκίων αυτών, εγγράφως ή επί άλλου σταθερού υποθέματος, τουλάχιστον 15 ημέρες πριν την έναρξη ισχύος της μεταβολής. Η ενημέρωση αυτή περιλαμβάνει το ποσό των περιοδικών πληρωμών που πρέπει να καταβάλλονται μετά την έναρξη ισχύος του νέου επιτοκίου και διευκρινίζει, σε περίπτωση μεταβολής του αριθμού και της περιοδικότητας των καταβολών, τις λεπτομέρειες της μεταβολής αυτής.

2) Οι συμβαλλόμενοι δύνανται να συμφωνήσουν στη σύμβαση πιστώσεως ότι οι προβλεπόμενες στην παράγραφο 1 πληροφορίες παρέχονται περιοδικώς στον καταναλωτή, όταν η μεταβολή του χρεωστικού επιτοκίου οφείλεται σε αλλαγή του ποσοστού αναφοράς, υπό την προϋπόθεση ότι το νέο ποσοστό αναφοράς έχει δημοσιοποιηθεί, μεταξύ άλλων και στα καταστήματα του πιστωτικού φορέα.»

13 Ο νόμος περί καταναλωτικής πίστεως τροποποιήθηκε από 1ης Ιανουαρίου 2014 με τον Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (νόμο για την τροποποίηση και τη συμπλήρωση του νόμου περί καταναλωτικής πίστεως, *Narodne novine*, br. 143/13).

14 Με το άρθρο 3 του τελευταίου νόμου αυτού, προστέθηκε το άρθρο 11a στον νόμο περί καταναλωτικής πίστεως, όπως έχει τροποποιηθεί, το οποίο φέρει τον τίτλο «Κυμαινόμενο επιτόκιο» και ορίζει:

«1) Εφόσον συμφωνούνται κυμαινόμενα επιτόκια, ο πιστωτής οφείλει:

a) να ορίζει σαφή και γνωστή στους καταναλωτές παράμετρο αναφοράς βάσει της οποίας λαμβάνονται οι αποφάσεις σχετικά με τη διόρθωση των επιτοκίων αυτών,

b) να επεξεργάζεται από ποιοτικής και ποσοτικής απόψεως αιτιώδη σύνδεσμο μεταξύ των διακυμάνσεων της προβλεπόμενης στο στοιχείο a παραμέτρου αναφοράς και της επιπτώσεώς τους στα κυμαινόμενα επιτόκια, και

c) να καθορίζει τις περιόδους τις οποίες αφορά η λήψη της αποφάσεως διορθώσεως των κυμαινόμενων επιτοκίων (βασική περίοδος και περίοδος αναφοράς).

2) Η προβλεπόμενη στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου παράμετρος αναφοράς αντιστοιχεί σε μία από τις ακόλουθες μεταβλητές: EURIBOR, LIBOR, ΕΕΑ (εθνικό επιτόκιο αναφοράς), απόδοση έντοκων γραμματίων του Δημοσίου ή μέσο επιτόκιο καταθέσεων ιδιωτών σε καθορισμένο νόμισμα. Το κυμαινόμενο επιτόκιο καθορίζεται προσθέτοντας στη συμφωνηθείσα παράμετρο αναφοράς ορισμένο περιθώριο κέρδους το οποίο οι τράπεζες απαγορεύεται να υπερβαίνουν κατά τη διάρκεια της περιόδου εξοφλήσεως και το οποίο πρέπει να συμφωνείται συγχρόνως με την παράμετρο αναφοράς.

3) Οι διακυμάνσεις των επιτοκίων εντός μιας περιόδου αναφοράς δεν μπορούν να υπερβαίνουν τη διακύμανση, ή, αντιστοίχως, σε περίπτωση πτώσεως, να υπολείπονται της διακυμάνσεως της παραμέτρου αναφοράς που προβλέπεται στην παράγραφο 1, η οποία καθορίζεται σε ποσοστιαίες μονάδες.

4) Εάν ο πιστωτικός φορέας προτείνει κυμαινόμενα επιτόκια, πρέπει να γνωστοποιεί με σαφή και μη διφορούμενο τρόπο στον καταναλωτή τα στοιχεία της παραγράφου 1 πριν τη σύναψη της συμβάσεως πιστώσεως· ομοίως, πρέπει να ενημερώνει τον καταναλωτή για τους κινδύνους που συνδέονται με τη διακύμανση και να εκθέτει με σαφή και μη διφορούμενο τρόπο στη σύμβαση τα μεταβλητά στοιχεία βάσει των οποίων υπολογίζεται το κυμαινόμενο επιτόκιο.

5) Για όλες τις ισχύουσες συμβάσεις πιστώσεως που έχουν συναφθεί πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου χωρίς καθορισμό παραμέτρου αναφοράς ούτε αιτιώδους συνδέσμου, ο πιστωτής πρέπει, σύμφωνα με το παρόν άρθρο, να ορίσει την παράμετρο βάσει μίας εκ των ακόλουθων μεταβλητών:

— το επιτόκιο αναφοράς (EURIBOR, LIBOR) ή

— το ΕΕΑ ή

— την απόδοση έντοκων γραμματίων του Δημοσίου ή

— το μέσο επιτόκιο καταθέσεων ιδιωτών σε καθορισμένο νόμισμα·

Οφείλει επίσης να δηλώνει το σταθερό τμήμα του επιτοκίου και τα χρονικά διαστήματα μεταβολής των επιτοκίων. [...]

[...]»

15 Το άρθρο 26, παράγραφος l, σημείο 28, του νόμου περί καταναλωτικής πίστεως, όπως έχει τροποποιηθεί, προβλέπει την επιβολή προστίμου στον δανειστή ή στον μεσίτη της πιστώσεως ο οποίος δεν τηρεί τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 11a, παράγραφος 5, του νόμου αυτού.

16 Κατά το άρθρο 13 του νόμου για την τροποποίηση και τη συμπλήρωση του νόμου περί καταναλωτικής πίστεως:

«1) Κατά το μέτρο που σχετίζεται με το άρθρο 11a, παράγραφος 5, του νόμου περί καταναλωτικής πίστεως [...], το άρθρο 3 του παρόντος νόμου εφαρμόζεται σε όλες τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστεως, ανεξαρτήτως του χρόνου συνάψεώς τους.

2) Για τις ισχύουσες συμβάσεις πιστώσεως που έχουν συναφθεί πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου χωρίς καθορισμό των παραμέτρων αναφοράς και του αιτιώδους συνδέσμου αυτών, οι πιστωτικοί φορείς υποχρεούνται το αργότερο έως την 1η Ιανουαρίου 2014 να καθορίσουν επιτόκιο μαζί με τον οφειλέτη, βάσει των παραμέτρων αναφοράς και των περιθωρίων κέρδους, καθώς και τη διάρκεια εφαρμογής των κυμαινόμενων επιτοκίων.»

Οι διαφορές των κύριων δικών και τα προδικαστικά ερωτήματα

17 Η R. Horžić και ο S. Pušić είχαν συνάψει με τους κατηγορουμένους, στις 12 Οκτωβρίου 2005 και στις 21 Σεπτεμβρίου 2006, αντιστοίχως, στεγαστικό δάνειο με κυμαινόμενο επιτόκιο το οποίο είχε οριστεί, κατά περίπτωση, σε 4,03 % και σε 4,25 %. Στη συνέχεια, το επιτόκιο αυξήθηκε πολλές φορές φτάνοντας, αντιστοίχως, στο 5,95 % και στο 6,00 %.

18 Κατά την τελευταία αυτή αύξηση, οι πολιτικώς ενάγοντες των κύριων δικών έλαβαν από την Privredna banka Zagreb γνωστοποίηση με την οποία διευκρινιζόταν ότι η αύξηση επιβλήθηκε λόγω μεταβολών στις ομάδες τραπεζικών προϊόντων που διατίθενται στην αγορά, καθώς και προς διασφάλιση της σταθερότητας της επιχειρήσεως. Αντιθέτως, η εν λόγω γνωστοποίηση δεν περιείχε καμία πληροφορία σχετικά με τις παραμέτρους βάσει των οποίων υπολογίστηκε η αύξηση αυτή.

19 Οι εν λόγω πολιτικώς ενάγοντες υπέβαλαν στο Prekršajni sud u Bjelovaru (πλημμελειοδικείο του Bjelovar, Κροατία) έγκληση κατά των κατηγορουμένων, υποστηρίζοντας ότι αυτοί είχαν παραβεί τον νόμο περί καταναλωτικής πίστεως, όπως έχει τροποποιηθεί, διότι, την 1η Ιανουαρίου 2014, δεν είχαν καταρτίσει παράρτημα της συμβάσεως πιστώσεως με το οποίο να καθορίζονται οι παράμετροι και το σταθερό τμήμα του επιτοκίου, καθώς και η περίοδος εφαρμογής τους, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11a, παράγραφος 5, του νόμου αυτού.

20 Οι κατηγορούμενοι προέβαλαν, ωστόσο, ότι ο εν λόγω νόμος αντιβαίνει στην οδηγία 2008/48, ιδίως στο άρθρο 30, παράγραφος 1, αυτής, καθώς επιβάλλει στον δανειστή υποχρεώσεις σχετικά με τον καθορισμό του κυμαινόμενου επιτοκίου για τις ισχύουσες κατά τον χρόνο ενάρξεως της ισχύος του συμβάσεις, ήτοι την 1η Ιανουαρίου 2014, με συνέπεια ο νόμος αυτός να έχει αναδρομικό αποτέλεσμα κατά παράβαση της ως άνω διατάξεως, και μάλιστα παρά το γεγονός ότι με την εν λόγω οδηγία επιτυγχάνεται πλήρης εναρμόνιση.

21 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Prekršajni sud u Bjelovaru (πλημμελειοδικείο του Bjelovar) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα εξής προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Μπορεί η αναδρομική εφαρμογή του νόμου [περί καταναλωτικής πίστεως, όπως έχει τροποποιηθεί,] να ερμηνεύεται και να εκτιμάται αποκλειστικά βάσει των διατάξεων του νόμου αυτού, και συνάδει μια τέτοια εφαρμογή του [εν λόγω νόμου] προς το δίκαιο της Ένωσης, ιδίως προς το άρθρο 30 της οδηγίας 2008/48 [...], η παράγραφος 1 του οποίου ορίζει ρητά ότι η οδηγία αυτή δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις πιστώσεως που είχαν συναφθεί πριν την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος την εθνικής νομοθεσίας που μετέφερε την [εν λόγω] οδηγία στο εσωτερικό δίκαιο;

2) Στο ανωτέρω πλαίσιο, έχει η ποινική διάταξη του άρθρου 26, παράγραφος 1, σημείο 28, του κροατικού νόμου περί καταναλωτικής πίστεως[, όπως έχει τροποποιηθεί,] την έννοια ότι, σύμφωνα με το άρθρο 23 της οδηγίας [2008/48] και υπό το πρίσμα των μεταβατικών διατάξεων του άρθρου 30 αυτής, οι προβλεπόμενες κυρώσεις για την παράβαση εθνικής διατάξεως θεσπισθείσας βάσει της επίμαχης οδηγίας δεν μπορούν να επιβάλλονται για ενδεχόμενες παραβάσεις σχετικές με συμβάσεις πιστώσεως που ίσχυαν κατά την ημερομηνία θέσεως σε εφαρμογή των εθνικών εκτελεστικών μέτρων;»

22 Με απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου της 28ης Οκτωβρίου 2015, αποφασίστηκε η συνεκδίκαση των υποθέσεων C-511/15 και C-512/15 προς διευκόλυνση της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

23 Με τα ερωτήματά του, τα οποία επιβάλλεται να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί εάν τα άρθρα 23 και 30, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/48 έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας, όπως οι επίμαχες στις κύριες δίκες, με τις οποίες ο δανειστής υποχρεώνεται, επ' απειλή ποινικών κυρώσεων, να τηρεί ορισμένες, σχετικές με το κυμαινόμενο επιτόκιο, υποχρεώσεις όσον αφορά συμβάσεις οι οποίες είναι σε ισχύ κατά την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος των διατάξεων αυτών.

24 Κατά το άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η απάντηση σε προδικαστικό ερώτημα μπορεί να συναχθεί σαφώς από τη νομολογία, το Δικαστήριο μπορεί, κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή και αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, να αποφανθεί οποτεδήποτε με αιτιολογημένη διάταξη.

25 Η διάταξη αυτή πρέπει να εφαρμοστεί στις υπό κρίση υποθέσεις. Συγκεκριμένα, όπως κατ' ουσίαν υποστηρίζουν η Κροατική και η Τσεχική Κυβέρνηση, καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η απάντηση στα ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου συνάγεται σαφώς από τη νομολογία του Δικαστηρίου, και συγκεκριμένα από την απόφαση της 22ας Ιουλίου 2012, SC Volksbank România (C-602/10, EU:C:2012:443), και τη διάταξη της 3ης Ιουλίου 2014, Tudoran (C-92/14, EU:C:2014:2051).

26 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, όπως ορθώς επισημαίνουν οι κατηγορούμενοι, από το άρθρο 22, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/48, ερμηνευόμενο υπό το φως των αιτιολογικών σκέψεων 9 και 10 αυτής, προκύπτει, βεβαίως, ότι, όσον αφορά τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστεως οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της ανωτέρω οδηγίας, η οδηγία προβλέπει πλήρη εναρμόνιση και, όπως προκύπτει από τον τίτλο του εν λόγω άρθρου 22, είναι επιτακτικής φύσεως, υπό την έννοια ότι, επί των εμπιπτόντων ειδικότερα στην εν λόγω εναρμόνιση θεμάτων, τα κράτη μέλη δεν επιτρέπεται να διατηρούν ή να εισάγουν εθνικές διατάξεις πέραν των προβλεπομένων από την ίδια την οδηγία (απόφαση της 12ης Ιουλίου 2012, SC Volksbank România, C-602/10, EU:C:2012:443, σκέψη 38).

27 Ωστόσο, βάσει της σαφέστατης διατυπώσεως του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2008/48 και της αιτιολογικής σκέψεως 14 αυτής, οι συμβάσεις πιστώσεως σκοπός των οποίων είναι η απόκτηση ή διατήρηση δικαιωμάτων ιδιοκτησίας επί εγγείου ιδιοκτησίας ή επί υπάρχοντος ή υπό κατασκευή κτιρίου εξαιρούνται από το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής (βλ., συναφώς, απόφαση της 12ης Ιουλίου 2012, SC Volksbank România, C-602/10, EU:C:2012:443, σκέψη 42, και διάταξη της 3ης Ιουλίου 2014, Tudoran, C-92/14, EU:C:2014:2051, σκέψη 30).

28 Επομένως, κατά το μέτρο που από τις αποφάσεις περί παραπομπής προκύπτει ότι οι επίμαχες στις κύριες δίκες συμβάσεις πιστώσεως είναι «στεγαστικά» δάνεια, η οδηγία 2008/48 δεν έχει εφαρμογή στα πραγματικά περιστατικά των οικείων υποθέσεων (βλ., συναφώς, απόφαση της 12ης Ιουλίου 2012, SC Volksbank România, C-602/10, EU:C:2012:443, σκέψεις 41 και 42, καθώς και διάταξη της 3ης Ιουλίου 2014, Tudoran, C-92/14, EU:C:2014:2051, σκέψη 31).

29 Πάντως, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 10 της οδηγίας 2008/48, τα κράτη μέλη δύνανται, συμφώνως προς το δίκαιο της Ένωσης, να εφαρμόζουν διατάξεις της εν λόγω οδηγίας σε τομείς που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι τα κράτη μέλη δύνανται να διατηρούν σε ισχύ ή να θεσπίζουν εθνικά μέτρα αντίστοιχα προς τις διατάξεις της οδηγίας αυτής ή προς ορισμένες εξ αυτών, όσον αφορά συμβάσεις καταναλωτικής πίστεως που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας (απόφαση της 12ης Ιουλίου 2012, SC Volksbank România, C-602/10, EU:C:2012:443, σκέψη 40).

30 Επομένως, όταν πρόκειται για συμβάσεις πιστώσεως όπως οι επίμαχες στις κύριες δίκες, η προβλεπόμενη στην οδηγία 2008/48 εναρμόνιση δεν απαγορεύει σε κράτος μέλος να περιλαμβάνει τις εν λόγω συμβάσεις στο πεδίο εφαρμογής εθνικού μέτρου που αποσκοπεί στη μεταφορά της εν λόγω οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, προκειμένου να εφαρμόζονται επί των συγκεκριμένων συμβάσεων είτε όλες οι διατάξεις της οδηγίας είτε ορισμένες εξ αυτών (απόφαση της 12ης Ιουλίου 2012, SC Volksbank România, C-602/10, EU:C:2012:443, σκέψεις 40 και 43).

31 Όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 9 και 10 της οδηγίας 2008/48, εναπόκειται κατ' αρχήν στα κράτη μέλη να ορίζουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες προτίθενται να επεκτείνουν τη ρύθμιση περί μεταφοράς της εν λόγω οδηγίας στο εθνικό δίκαιο σε συμβάσεις καταναλωτικής πίστεως, όπως οι επίδικες στο πλαίσιο των κύριων δικών, οι οποίες δεν εμπίπτουν σε κάποιον από τους τομείς για τους οποίους ο νομοθέτης της Ένωσης εξέφρασε τη βούλησή του να θεσπίσει εναρμονισμένες διατάξεις (απόφαση της 12ης Ιουλίου 2012, SC Volksbank România, C-602/10, EU:C:2012:443, σκέψη 52).

32 Επομένως, εφόσον για τις εν λόγω συμβάσεις τα κράτη μέλη δύνανται να θεσπίσουν, με την εθνική κανονιστική τους ρύθμιση περί μεταφοράς της οδηγίας 2008/48 στο εθνικό δίκαιο, κανόνα ειδικώς αντίστοιχο προς το μεταβατικό μέτρο του άρθρου 30, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, δύνανται επίσης κατ' αρχήν, τηρώντας τους κανόνες της Συνθήκης ΛΕΕ και υπό την επιφύλαξη άλλων πράξεων του παράγωγου δικαίου οι οποίες ασκούν ενδεχομένως επιρροή, να ορίσουν διαφορετικό μεταβατικό μέτρο συνεπαγόμενο ότι η εν λόγω κανονιστική ρύθμιση εφαρμόζεται και στις συμβάσεις που ήταν σε ισχύ κατά τον χρόνο ενάρξεως ισχύος της εν λόγω κανονιστικής ρυθμίσεως (απόφαση της 12ης Ιουλίου 2012, SC Volksbank România, C-602/10, EU:C:2012:443, σκέψη 53).

33 Το ίδιο ισχύει όσον αφορά τις κυρώσεις του άρθρου 23 της οδηγίας 2008/48. Συγκεκριμένα, το άρθρο αυτό δεν απαγορεύει στα κράτη μέλη να εφαρμόζουν, στο πλαίσιο της εθνικής κανονιστικής ρυθμίσεως, όσον αφορά τις ισχύουσες συμβάσεις πιστώσεως που δεν εμπίπτουν στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2008/48, διατάξεις περί επιβολής κυρώσεων σε περίπτωση παραβάσεως των διατάξεων της εν λόγω ρυθμίσεως.

34 Η ερμηνεία αυτή επιβάλλεται κατά μείζονα λόγω εν προκειμένω, διότι, σε αντίθεση με το άρθρο 11 του νόμου περί καταναλωτικής πίστεως, το οποίο αποτελεί μέτρο εφαρμογής του άρθρου 11 της οδηγίας 2008/48 που αφορά τις πληροφορίες για το χρεωστικό επιτόκιο, οι επίμαχες στις υποθέσεις των κύριων δικών διατάξεις, οι οποίες αφορούν τον καθορισμό των κυμαινόμενων επιτοκίων, όπως έχουν διατυπωθεί ιδίως στο άρθρο 11a του νόμου περί καταναλωτικής πίστεως, όπως έχει τροποποιηθεί, δεν αντιστοιχούν σε καμία διάταξη της οδηγίας 2008/48 και, συνεπώς, δεν αποσκοπούν στη μεταφορά της στο εθνικό δίκαιο.

35 Βάσει των προεκτεθέντων, στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 23 και 30, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/48 έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται σε διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας, όπως οι επίμαχες στις κύριες δίκες, με τις οποίες ο δανειστής υποχρεώνεται, επ' απειλή ποινικών κυρώσεων, να τηρεί ορισμένες, σχετικές με το κυμαινόμενο επιτόκιο, υποχρεώσεις όσον αφορά συμβάσεις οι οποίες είναι σε ισχύ κατά την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος των διατάξεων αυτών, εφόσον οι εν λόγω συμβάσεις πιστώσεως δεν εμπίπτουν στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής και, επιπλέον, οι ως άνω υποχρεώσεις δεν αποσκοπούν στην εφαρμογή των διατάξεων της οδηγίας.

Επί των δικαστικών εξόδων

36 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους των κύριων δικών τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφαίνεται:

Τα άρθρα 23 και 30, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2008, για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης και την κατάργηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου, έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται σε διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας, όπως οι επίμαχες στις κύριες δίκες, με τις οποίες ο δανειστής υποχρεώνεται, επ' απειλή ποινικών κυρώσεων, να τηρεί ορισμένες, σχετικές με το κυμαινόμενο επιτόκιο, υποχρεώσεις όσον αφορά συμβάσεις οι οποίες είναι σε ισχύ κατά την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος των διατάξεων αυτών, εφόσον οι εν λόγω συμβάσεις πιστώσεως δεν εμπίπτουν στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής και, επιπλέον, οι ως άνω υποχρεώσεις δεν αποσκοπούν στην εφαρμογή των διατάξεων της οδηγίας.

(υπογραφές)